

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 466/2019
22.01.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Божидара Вујичића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Гордана Лакетић, адвокат из ..., против туженог ЈП "Србија гас" Нови Сад, чији је пуномоћник Александар Тодоровић, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4381/17 од 19.10.2018. године, у седници одржаној 22.01.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4381/17 од 19.10.2018. године у ставу 1. изреке и пресуда Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године у ставу 2, 4. и 6. изреке и предмет враћа првостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године, ставом 1. изреке, обавезан је тужени да на име накнаде за фактичку експропријацију дела кат. парц. .. КО ... тужиоцу ББ плати 692.372,00 динара у року од 15 дана. Ставом 2. изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу ББ плати преко досуђених 692.372,00 динара до тражених 106.205 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован. Ставом 3. изреке, обавезан је тужени да тужиоцу АА на име накнаде за фактичку експропријацију дела кп. бр. .. КО ... плати 690.224,00 динара у року од 15 дана. Ставом 4. изреке, одбијен је тужбени захтев у делу да се обавезе тужени да АА плати преко досуђених 690.224,00 динара до тражених 106.205 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате као неоснован. Ставом 5. изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да се утврди да је тужени ЈП "Србија гас" одузео тужиоцима право коришћења кп. .. и .. КО ..., као недозвољена. Ставом 6. изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4381/17 од 19.10.2018. године, ставом 1. изреке, одбијене су жалбе тужилаца и туженог као неосноване и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године у ставовима 2, 4, 5. и 6. изреке. Ставом 2. изреке, одбачена је жалба тужилаца изјављена против става 1. и 3. изреке пресуде Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године, као недозвољена.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Из садржине ревизије произилази да се другостепена пресуда побија у ставу 1. изреке којом је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године у ставу 2, 4. и 6. изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11... 55/14) и утврдио да је ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су власници парцела и то тужилац АА на кп. .. укупне површине 2.102,00м² уписана у лист непокретности број .. КО ..., а тужилац ББ кп. .. укупне површине 2.226,06м² уписана у лн. бр. .. КО Дана 09.11.1991. године правна претходница тужилаца (баба) сада пок. ВВ је са СО Нафтагас – Еуротранспорт примена и промет гаса "Бутан гас", чији је тужени правни следбеник, закључила споразум о накнади штете настале проласком трасе гасовода преко кп. .. КО ... и то у виду уништених засада, изгубљене добити и промене структуре земљишта, у укупном износу дотадашњих 7.502,60 динара. Парцела .. КО ... која је била у власништву правне претходнице тужилаца представљала је пољопривредно земљиште у време закључења споразума о накнади и од ње су настале сада кат. парц. .. и .. . Исте у међувремену формално нису промениле намену, па се и даље у јавним књигама воде као пољопривредно земљиште. Тужиоци су се обрађали туженом (у намери да изграде урбанистички пројекат) да их обавести о условима градње на предметним парцелама и добили обавештење 10.04.2008. године да ради заштите гасоводног система, ЈП "Србија гас" који гасовод пролази кроз ове катастарске парцеле, у зони од 30 метара лево и десно од осе магистралног гасовода није могућа изградња објеката за боравак или становање људи. Према налазу и мишљењу вештака геодетске струке Велимира Алексића 14.04.2016. године утврђено је да гасовод заузима од кат. парц. .. површину од 1934м², а од кат. парц. .. површину од 1928м². Предметне парцеле налазе се уз саму Ибарску магистралу са којом се граниче, те да тржишна вредност на основу карактеристика парцела износи 55 евра по м², односно да укупна вредност заузето земљишта од 3862м² као грађевинског (иако се даље води као пољопривредно земљиште) износи 212.410 евра.

При тако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је ценио да тужиоцима припада накнада за фактички експроприсано земљиште за које није исплаћена накнада правном претходнику тужилаца све сходно одредби члана 42. Закона о експропријацији. При томе, првостепени суд није прихватио процењену вредност од напред именованог вештака већ је цену земљишта по м² утврдио на основу просте рачунске операције применом просечне цене пољопривредног земљишта за зону улазних праваца из Одлуке о уређивању зона на територији града Београда и Одлуке о утврђивању просечних цена м² одговарајуће непокретности на територији града Београда за утврђивање пореза за имовину за 2017. годину. Сходно тој методологији обрачуна утврдио је да је просечна цена м² пољопривредног земљишта у зони улазних праваца за утврђивање пореза на имовину за 2017. годину у висини од 358,00 динара по м², па је простим прорачуном утврдио да тужиоцу ББ на име фактичке експропријације дела кат. парц. .. КО ... припада износ од 692.372,00 динара,

а тужиоцу АА на име фактичке експропријације дела кп. бр. .. КО ... износ од 690.224,00 динара и у том делу усвојио тужбени захтев, док је у преосталом делу у погледу траженог износа до 106.205 евра одбио као неоснован.

Одлучујући о жалбама странака другостепени суд је одбио жалбе странака и потврдио пресуду првостепеног суда у ставовима 2, 4, 5. и 6. изреке, а одбацио жалбу тужилаца изјављену против ставова 1. и 3. изреке првостепеног суда, као недозвољену.

При оцени основаности тужбеног захтева тужилаца, другостепени суд је заузео другачије становиште од првостепеног суда, налазећи да се овде не ради о фактичкој експропријацији већ о чињеници да је правни претходник тужилаца ВВ са правним претходником овде туженог закључила споразум о накнади штете насталих проласком трасе гасовода преко кат. парц. .. КО ..., да је склапањем назначеног споразума правни претходник туженог стекао право службености провођења гасовода преко спорних парцела. Правни претходник тужилаца или тужени су имали право на исплату накнаде за конституисану стварну службеност на основу члана 51. Закона о основама својинскоправних односа. Изградњом гасовода са дозволом надлежног органа је створена ситуација да је тиме констатуисана законска стварна службеност проласка цеви гасовода преко кп. .. (сада .. и ..) КО ... у својини тужилаца. У члану 51. Закона о основама својинскоправних односа није дефинисан рок за наплату накнаде за конституисање стварне службености, то се има применити одредба члана 371. Закона о облигационим односима који прописује општи рок застарелости за потраживање – 10 година. Тај рок застарелости почиње да тече од стављања у функцију предметног гасовода имајући у виду да је споразум о накнади, а тиме и конституисање службености закључен између правног претходника тужилаца и правног претходника туженог дана 09.11.1981. године а да је тужба поднета 20.06.2014. године по истеку рока од 10 година предвиђена наведеном одредбом Закона о облигационим односима, па је потраживање накнаде за коришћење послужног добра због проласка трасе гасовода из 1981. године застарело. Међутим, имајући у виду чињеницу да тужени није изјавио жалбу на усвајајући део пресуде којим је тужени обавезан да плати део накнаде везано за пролазак назначеног гасовода преко парцела тужилаца, то је пресуда у том делу постала правноснажна.

Оцењујући наводе ревизије, Врховни касациони суд налази да је побијана одлука донета уз погрешну примену материјалног права што је за последицу имало непотпуно и неправилно утврђено чињенично стање, а тиме и доношење незаконите одлуке.

Наиме, другостепени суд полази од чињенице да се овде не ради о фактичкој експропријацији већ о ситуацији да је установљена стварна службеност у корист туженог ради провођења цеви за гасовод који је постављен 1981. године, те да је право тужилаца да захтевају накнаду због протека рока од 10 година који прописује члан 371. ЗОО, застарело. Међутим, по налажењу Врховног касационог суда, овакав став другостепеног суда за сада се не може прихватити као правилан. Евидентно је да је кроз парцеле тужилаца постављен цевовод за гас јачине 50 бари. Ради се очигледно о магистралном цевоводу, чији пречник цеви је не мали. С друге стране евидентно је да су у одређеној зони од цеви не може вршити никаква изградња, а поставља се питање да ли је могуће вршити и обраду земљишта у одређеној зони, нпр. садњом воћа или другог растиња који има жиле и да ли би се тиме угрозила безбедност цевовода на одређеној удаљености лево и десно од постојеће трасе постављених цеви. За тај део земљишта, то би се морало утврдити путем вештачења вештака пољопривредне струке,

па се ни у ком случају се не би могло прихватити становиште јер се ради о институту службености већ би се то могло подвести под фактичку експропријацију тј. се има сматрати да је земљиште у том потесу фактички одузето од тужилаца.

У овој правној ствари обављено је вештачење од стране вештака геодетске струке Велимира Алексића који наводи да исти има и право да врши и процену вредности. Међутим, евидентно је да је ширина од 30 метара лево и десно од постављеног цевовода захвата велику површину. У служби за катастар непокретности то земљиште је још увек укњижено као пољопривредно земљиште из чега произилази закључак да се ван зоне где се не сме предузимати одређена радња ради угрожавања цевовода, па ни садњом одређених стабала чији би корен угрозио постављене цеви, остатак може корисити за пољопривредне сврхе. Сходно томе произилази да је у овој правној ствари од стране првостепеног суда требало да се утврди који део земљишта није подобан за коришћење ни у какве сврхе (орање, сађење садница, воћки и сл) због безбедности да се не угрози цевовод, а који део земљишта од предвиђене површине који је нашао вештак геометар може бити коришћен као пољопривредно земљиште. Други део земљишта ван ове зоне који се не може користити ни у какве сврхе могао би се сврстати у категорију да је у статусу непотпуне експропријације, с обзиром да исто земљиште се не може користити за индивидуалне и стамбене објекте. Све то детаљно мора да се утврди вештачењем од стране вештака пољопривредне струке. Међутим, тај део земљишта има умањену вредност (не може остатак да служи за градњу – до 30м, а остали мали део је можда нефункционалан, па тужиоци у таквом случају за остатак парцеле имају право на накнаду због умањене вредности тих парцела у том делу.

Закон о судским вештацима ("Службени гласник РС" број 44/2010) у члану 6. прописује да физичко лице може бити именовано за вештака ако поред општих услова за рад у државним органима испуњава и посебне услове и то да има одговарајуће стечено високо образовање на студијама II степена за одређену област вештачења. Вештак Велимир Алексић је професор на Пољопривредном факултету на предмету геодезију уређење пољопривредног земљишта и по мишљењу Врховног касационог суда исти вештак не испуњава законске услове да се у поступку изјасни о могућности коришћења предметног земљишта у одређене сврхе након што су цеви гасовода укопане у земљиште. О томе се пре може изјаснити вештак пољопривредне струке, при чему би исти детаљно требало да се изјасни која зона земљишта би обухватала површину која није подобна за било какво коришћење због безбедности постављених цеви, а који део земљишта од онога који је определио вештак геометар је подобна за пољопривредну обраду. С друге стране евидентно је кад се узме површина парцела у власништво тужилаца да један део тих парцела остаје ван зоне од 30 метара лево и десно назначеног цевовода, па се поставља питање да ли је остатак тих парцела подобан за коришћење и да ли је и тиме вредност тих делова ван зоне 30 метара у погледу њихове вредности умањене и за тај део земљишта који није подобан за било какву употребу. Услед постављеног цевовода и дела земљишта од цевовода тужиоци би имали право на накнаду као да је исто одузето, тј. експроприсано, док би за други део земљишта исти имали право на накнаду због умањене вредности земљишта због проласка назначеног цевовода, чиме се створила друга ситуација за промету тог земљишта, а при чему би се та вредност узимала у обзир рачуната према тржишној вредности у време досуђивања накнаде.

Првостепени суд је висину вредности земљишта определио на посебан начин, што се не може прихватити као правилан метод обрачуна висине вредности спорног

земљишта јер одлуке на које се позива првостепени суд доносе се за одређени период и опредељени износ вредности тих непокретности се манифестује на просечној цени, па се методологија обрачуна вредности спорних парцела коју је дао првостепени суд у овом случају не може прихватити као дозвољена. Овде се ради о делимичном одузимању имовине тужилаца, а за део од површине парцела вредност истих је умањена због постављања цевовода, па се обрачун вредности накнаде која би требала да буде исплаћена тужиоцима и методологија коју је применио првостепени суд не може прихватити.

С обзиром да су нижестепени судови пропустили да правилно примене материјално право што је за последицу имало и непотпуно утврђено чињенично стање, да је неопходно да се назначени пропусти отклоне, правилно и потпуно утврди чињенично стање и након тога правилно примени материјално право. Терет доказивања чињеница које нису утврђене, углавном су на страни тужилаца а приликом одлучивања суд ће повести рачуна и о чињеници да је пресудом Вишег суда у Београду П 663/14 од 24.04.2017. године, ставом 1. и 3. изреке тужиоцима већ досуђен део накнаде, па је у коначном обрачуну висине накнаде која би тужиоцима припала, иста треба бити умањена за досуђене износе по назначеној пресуди.

Из напред изнетих разлога применом члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа
судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић